СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION 1.

Рік LIII. Ч. 15. Ню Йорк і Джерзі Сити, субота, 20. січня 1945. No. 15. New York and Jersey City, Saturday, January 20, 1945. Vol. LIII

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

НАШІ ВТРАТИ НА ЗАХОДІ В ГРУДНІ: 74,788 ВОЯКІВ

Німецька офензива на західньо-европейському фронті коштувала німців втрати 110,000 жовнірів та офіцирів та майже всеї території, що вони її здобули тим наступом, але, як подає секретар війни Стимсон, теж і американські втрати були значні, бо ліста втрат за грудень виносить на тому фронті 74,788 осіб, в чому є 10,419 вбитих. Усі американські втрати на всіх фронтах виносять до 1. січня цього року 663,859 осіб.

УКРАЇНЦІ В КАНАДІ

Канадійський „Український Голос" пише, що українці в Канаді не є, як це часто перебільшують українці, на третьому місці щодо числа населення, а на — шестому. Найсильніші числом не є англійці, але французи. Отже є так: французи, англійці, скотлянці, ірляндці, німці, а по них українці. Навіть якби рахувати, що англійці, скотляндці й ірляндці є — одно, то українці булиб і в такому випадку на — четвертому місці.

СЛІДКУВАТИ, ЧИ ТАК СТАНЕТЬСЯ!

Деякі американські часописи та коментатори, що мають знати різні „політичні тайни" і мають добрі звязки у Вашингтоні, заповідають, що „впродовж наступних 30 днів зайдуть дуже важні події, звязані тісно з війною". Та не будуть це події мілітарної натури, але політичної.

У. Щ. ВІСТИ ПРО „МАТІР ІСУСА"

Большевицькі фарисеї, агітуючи за „допомогою Україні", яку треба після них висилати обовязково тільки через „Рошен Вор Риліф", покликуються на один з віршів Павла Тичини, написаних тоді, коли Тичина ще не бив поклонів перед „ясним сонічком Сталіном" і тим чином писав такі чудові вірші як про Матір Ісуса. В тому вірші є місце, де Марія дораджує тим, що шукають Ісуса і питають за шляхом до Емауса, таке: „Ідіте на Вкраїну, заходьте в кожну хату, а чей вам там покажуть, хоч тінь Його розпяту". Як бачимо, то Тичина сказав чисту правду. Колиб так хто з американців міг вступити на українську землю, розглянутись по ній, а потім написати правду, то мусів би цілком певно писати, що там в кожній хаті Його розпинали — як не наці-стівські то червоні опирі...

ХОЧУТЬ НАВЯЗУВАТИ ЗВЯЗКИ ТЕЖ І З УКРАЇНЦЯМИ...

Начальна Рада Конґресу Американських Поляків відбула наради в Вашингтоні, на яких, як подає польська преса, рішено, що управа Конґресу „має старатися навязати розмови з українцями, литовцями, чехами і жидами в Америці для підготовки ґрунту для ближчого співжиття тих народів по війні.

27 ВОЄННИХ ЖЕРТВ З ОДНОЇ ПАРОХІЇ

„Ди Кетолик Адвокейт", видаваний українською молоддю при укр. кат. церкві св. Йосафата в Рочестер, Н. Й., подає у виданню за січень 1945, що вже нараховано 27 военних жертв між вояками парохії, що пішли до війська, згл. на війну.

З ЛЬВОВА

З советських джерел звідомляють, що у Львові почали працювати Український театр імені Марії Заньковецької, Польський драматичний театр і Львівська Фільгармонія. Від нового року має зачати давати вистави Оперний театр і Театр юного глядача, які прибули з Києва до Львова.

ХОТІЛИБ ДІСТАТИ $100,000.

Большевицькі Українські Щоденні Вісті з 14. січня б. р. пишуть „За розбудову Конґресу Американських Словян", себто за розбудову орґанізації, створеної комуністами чи комунізуючими, якої провід є в їхніх руках. Тепер закликають, щоб знайти 100,000 людей, що сталиб членами і заплатили по доляру „на дальше ведення дуже важливої роботи".

Ця робота — це виконування тих приказів, що їм надсилає Сталін через Всеславянський Комітет у Москві.

ДЯКУЄ АМЕРИКАНСЬКИМ ПОЛЯКАМ

Тома Арцішевскі, премієр польського уряду в Лондоні, переслав до Конґресу Американських Поляків письмо, в якому складає подяку американським полякам за їхню оборону Польщі.

СТАРИЙ САМБІР ЗНИЩЕНИЙ

ПАТ подає за німецькою пресою, що місто Старий Самбір у Галичині зістало цілковито знищене підчас советсько-німецьких боїв, коли переходило з рук до рук. До війни мало воно 5,000 мешканців.

ЧОРЧИЛ ЩЕ РАЗ РАДИТЬ НІМЦЯМ ЗДАТИСЬ НА ЛАСКУ АЛІЯНТІВ

Винстон Чорчил, британський премієр, виголосивши в парляменті, як звідомляють, одну з найліпших промов у цілому своему життю, стояв далі при вимозі „безумовної здачі" збоку Німеччини, але підкреслив, що Аліянти це гуманні й цивілізовані люди, та що німці менше потерплять, як здадуться на ласку Аліянтів, ніж як будуть продовжати свою безнадійну боротьбу в 1945 році ще далі. Теж взивав Аліянтів до повної згоди, як і запевняв, що на всіх фронтах буде повна активність, поки вороги не будуть розторощені.

ДОСТАВИ ЧЕРЕЗ ЧОРНОМОРСЬКІ ПОРТИ

О. В. І. подає, що военні достави до Росії вже ідуть через Дарданелі до пристаней на Чорному морі. Цею дорогою доставляли вже Аліянти Советам теж і военне знаряддя, потрібне для теперішньої советської офензиви в Польщі. Ясне, що цей шлях достав є далеко коротший ніж через Мурманськ на півночі, чи Перський залив на полудні.

СТОЛИЦЯ КВІЗЛІНҐІВ

Ось такою стала тепер Прага, згідно з тим, що подає Офіс Военних Інформацій (О.В.І.). Ось тих квізлінґів перевезли тепер до чеської столиці з Відня, бо видно, що в тому місті вже небезпечно. В Празі мають уже бути квізлінґ з Сербії, Альбанії, Чорногори, Греції, Болгарії та Румунії. В Празі урядує теж російський визвольний комітет ґен. Власова. Незабаром має ще прибути і Павеліч з Хорватії.

ПОКАЗАВСЯ НАЙКРАЩИМ ЗМАГУНОМ

В часі змагань вояків в одному з військових таборів в Англії виступили до змагань в боксі 12 пар вояків. Найкращим боксером показав себе український вояк, Іван Маїч, з Сидней, Нова Скошія, Канада. Він виграв першу нагороду.

ЩО СТАЛОСЯ З ВАНДОЮ?

Польська преса дивується, що це сталося, що тепер у всіх советських зарядженнях, звязаних з Польщею, нігде не видніють такі імена як Ванди Васілевської, так широко розреклямованої Советами в часі, коли зачато там формувати з польських комуністів камітет, що то його тепер перемінено на про - советський польський уряд в Люблині. Теж кажуть, що й нічого не чути за її мужа, Олександра Корнійчука, що був тоді реклямований комісарем заграничних справ України.

ЯК СПІВАЮТЬ ЯНИЧАРИ?

У. Щ. Вісті, ч. 13, назвали американських українців, що є проти сталінської диктатури, „зрадниками українського народу", та „німецькими підлабузниками". Це за те, що не співають разом з ними ось такої, ними пропагованої, української пісні: „Славаж тобі, батьку Сталін, що приніс свободу ,живи, рідний, живи вічно на радість народу".

„МАДЯРСЬКИЙ СВЯЩЕНИК"

О. В. І. подає за швайцарською газетою, що угорський священик, о. Іствап Балог, тепер секретар совето - мадярського тимчасового уряду, був членом советсько-мадярської комісії завішення зброї.

Чи це часом не „карпаторуский" священик?

ЯК ВТЯГАЛИ ДО НІМЕЦЬКОЇ АРМІЇ „ДОБРОВОЛЬЦІВ"?

В паризькім тижневику „Летр Францез", що (як пише нюйорське Новое Русское Слово) має бути про-советським, описує советський полонений Алексій Михайлович Невинський, як вербували до німецьких добровольчих відділів, що були під командою ґен. Власова. Перший спосіб вербування був — голод. Аґенти Власова набирали таким робом таких „добровольців", що наслідком кількадневного голоду „вже ледви держались на ногах". „Добровольці" рішучо не знали, куди їх беруть і хто є Власов. Думали, що їх заведуть в другий табор і дадуть їсти. То все.

Н. Р. Слово додає до цього таке: „Це видруковано в просоветськім літературнім журналі, який не має до власовців ніяких симпатій".

ЗАЯВА ПОЛЬСЬКОГО ЕПИСКОПА

ПАТ подає з Риму, що кс. Юзеф Ґавліна, видав як „польський епископ", як „епископ полевий польських військ" і як „епископ польських еміґрантів" заяву, якою осудив польський уряд в Люблині і сказав, що є тільки одна польська конституція, на яку присягали польські вояки, тільки один польський президент і тільки один польський уряд, а саме той, що є в Лондоні.

ДЛЯ ПОБІДИ КУПУЙТЕ БОНДИ

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Сповнити обовязок і доповнити!

У нашій народній справі є багато дечого, чого ми не змогли виповнити якслід у минулому році, а що треба буде виконати в біжучому. Зокрема є така одна невиконана справа, яку можнаб доповнити навіть упродовж одного місяця, якщоб — ми хотіли. А моглиб це виконати навіть без найменшого ущербку наших сил, потрібних для праці на інших ділянках.

Ось тою справою, яку ми дещо занедбали, є те, що ми не закінчили 50-ліття Українського Народного Союзу так, як ми собі постановили. Це тому, що ми закінчили цей ювилейний рік числом членів 44,452, а ми собі були постановили осягнути число 45,000.

Щоби ця справа виглядала в правдивому світлі, ще додамо, що в ювилейному 1944 році У. Н. Союз придбав 2,392 нових членів. Коли це число порівнати з числом тих нових членів, яких Союз набув у 1943 році, а яке тоді виносило 1,558, то вийде, що в ювилейному році була таки більша активність щодо приєднування нових членів. Бо в порівнанню з збільшенням членства в 1943 році, У. Н. Союз виявив в 1944 році більшу активність на суму 834 членів.

Та проте, як уже сказано, ми свого не осягнули! Отсе й треба направити. Таки зараз!

Як бачимо, ми не ставили собі дуже високих завдань, а тільки такі, які можна легко здійснити навіть у теперішніх воєнних часах. Дітей, Богу дякувати, у наших хатах не бракує. Так чом не дати їх Батькови-Союзови? Чого з тим зволікати? Якщо були коли які причини до зволікання, то їх тепер нема. Бо роботи є всюди і тому не тяжко й найбіднішому на той дрібний цент, що його платимо за обезпечення дитини в Союзі.

І ще одно.

Пишуть нам деякі громадяни, що большевики ведуть тепер дуже завзяту кампанію за Орденом, при чому відмовляють наших людей вступати до У. Н. Союзу, а навіть пробують їх застрашити, покликуючись на те, що всі українські землі вже під Советами і комуністами. Ось те одно повинно вже заставити наше свідоме громадянство дорожити У. Н. Союзом і його постійно скріпляти. Видно, що У. Н. Союз є сіллю в очах визнавців тоталітаризмів, диктатур і терору, а з тим і поневолення українського народу в Европі. Видно, що Союз є на перешкоді й комуністичним затіям в Америці, коли большевики так його постійно атакують.

Відповідь на комуністичні затії була, є і буде завжди однакова: Скріпляти наші організовані ряди щораз більшими силами, а наші уми щораз більшою вірою в благородність демократичних ідеалів, які визнаємо.

В такому наставленню берімся з новим роком до приєднування нових членів до У. Н. Союзу. Бо 45,000 членів мусимо мати і то зараз!

ЯК ГОВОРЯТЬ АМЕРИКАНЦІ, А ЯК ПОЛЯКИ?

Сенатор Дейвид І. Волш з Месечусетс говорив на польській маніфестації в Бостоні, між іншим, сказав таке:

„Обєднання серед американських поляків поможе багато землі ваших батьків. Будьте відважні й доброї віри, бо польська справа є справою Америки. Іншими словами, боротьба за свободу Польщі є нашою боротьбою. Заявляємо, що наші надії, наше життя, наша честь, є віддані справі негайної відбудови вільної, нині так скровавленої Польщі, щоби вона могла жити в спокою, добробуті та свободі”.

Ось ту заяву сенатора, як й інші, подібні до неї, що їх тепер так часто висказують різні американські політики та журналісти, поляки толкують собі тим, що ті американці є „проти пятого розбору Польщі”, себто, що вони за те, щоби на сході Польщі остали надалі ті самі границі, що були. Та щось такого нема ні в заяві сенатора Волша, ні в многих інших, що походять від людей, що визнаються на відносинах і знають, що „східні польські креси” — не є польськими, коли іде про людність, а тільки українськими. Ті люди є звичайно за те, щоб справи тих земель не вирішувала сама Москва. З того, очевидно, не виходить, що ті землі мають належати до Польщі, як це поляки звикли собі толкувати.

ПРО ЩО ТОЛОЧЕ ТОЛОПКО?

Між тими большевиками, що ведуть большевицьку пропаганду теж і через радіову годину п. н. „Голос України” в Ню Йорку, знайшовся якийсь Л. Толопко, що має бути від большевицьких У. Щ. Вістей, а який говорив 24. грудня про „Двадцять сім років існування Радянської України”. Говорив, як український та російський нарід розгромили в Україні „реакцію”. До цеї „реакції” врахував усю боротьбу українського народу за справді вільну і демократичну Україну. Говорив про різні злочини над Україною, але, як пристало на „Голос Москви”. не згадав ні словом за міліони українців, загинувших від червоно-московського терору. Окреме місце присвятив тим американським українцям, що бажають Україні справжнього визволення. Тих назвав „виродками” і „яничарами”.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 21. січня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній. Обовязком членів є бути на зборах, бо є важні справи до вирішення. Буде також вибір делегата на 21. конвенцію У. Н. Союзу. — Уряд.

Крутими дорогами крутої думки

Знагоди спору за польсько-советські границі, що тепер, в звязку з советською офензивою, назріває до критичної стадії, говорить багато американських політиків, газетярів і радіових коментаторів. Як звичайно буває при великій масі слів, є в них деяке зерно правди, але правильно багато більше полови. Для приміру трудності,які стрічає це питання на дорозі до розумної розвязки, можемо навести недавні слова Волтера Липмена, відомого політичного письменника, звісного головно зо своїх книжок про заграничну політику Злучених Держав. Пишучи в своїй „синдикованій колюмні” про Польщу й Атлантійський Чартер, Липмен заявився за розвязку справи, подану Міколайчиком. Обороняючи ту розвязку, Липмен розправився з різними іншими рішеннями, пропонованими для цеї справи. Між іншим він сказав таке:

„Є кілька осіб, оптимістичних до того, що вони думають, що питання можна вирішити плебісцитом, в котрім велику більшість управнених виборців становилиб майже неграмотні селяни, котрі ніколи не брали участи в правлінню й не привикли висказувати своєї волі при виборчій урні”.

Як бачимо, цей „великий” знавець заграничних справ подав як факти, що селяни в спірних провінціях Польщі це майже все неграмотні люди; що вони не брали участи у правлінню й голосуванню. Колиб цей експерт заграничних справ поглянув був до якогонебудь доброго підручника історії й географії, то міг би довідатися, що в Галичині, що становить головну частину спірного краю, селяни брали участь у виборах від 1848. року, себто майже через сто літ, що брали, хоча обмежену, але не зо своєї волі, участь у політичному життю села, повіту, провінції й держави, що від 1905. року вони мали рівне й загальне виборче право до парляменту, що вони правили своїм краем за час його незалежности в 1918—1919. рр., та що й під польською владою вони брали участь у політиці, обмежену не з їх волі.

Ще дивнішим може видатися самий аргумент „великого” знавця, що нібито тільки грамотна людина з довгою політичною історією мала би право рішати про державну приналежність, коли Америка признає право до незалежности филипинцям, яких участь у виборах датується щойно від 1907. року, і коли Америка зарядила була у 1937. році плебісцит на Филипинах, де навіть у 1939. році грамотність ще не досягнула була половини населення.